



Boendeplan SoL och LSS 2024-2034 - Bostäder med särskild service SoL och LSS samt stödboende

Framställan från socialnämnden

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Boendeplan SoL och LSS 2024-2034 -Bostäder med särskild service SoL och LSS samt stödboende, i enlighet med bilaga till promemorian, godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose behovet hos personer som har behov av bostad med särskild service inom valfrihetssystemet.

Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar i nuläget inte behovet fullt ut även om glappet mellan behov och planerade bostäder har minskat de senaste åren. Behovet av ytkrävande och friliggande gruppboende LSS, gruppboende SoL samt stödboende prognostiseras kvarstå 2034.

Under arbetet med boendeplanen så har flera iakttagelser framkommit. Bland annat behovet av att inrätta och definiera profilboende inom bostad med särskild service och att starta bostad med särskild service för barn och unga inom kommungränsen i egen regi. För barn med funktionsnedsättning som behöver insatsen barnboende saknas idag boenden inom Stockholms stads geografiska gräns och det finns inte någon verksamhet i egen regi.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att boendeplanen för perioden 2024- 2034 speglar stadens behov på ett bra sätt. Stadsledningskontoret har dock gjort iakttagelsen att det finns ett behov av att inrätta och definiera profilboende inom bostad med särskild service och att starta bostad med särskild service för barn och unga inom kommungränsen, i egen regi.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Stockholms stad finns sammanlagt 1 755 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL. Det är ett välkommet tillskott med 250 lägenheter från föregående år.

Staden har dock fortsatt ett stort behov av fler bostäder med särskild service. Det är därför positivt att staden nu har pågående projekt för 1 238 nya lägenheter, vilket är en stor ökning från föregående år då antalet pågående projekt var 1 027 lägenheter.

Vår ambition är att fortsätta arbeta för att det ska tillkomma fler lägenheter i staden, framförallt profilboende och boende för barn och unga, och att vi bygger bort bostadsbristen så snart som det är möjligt.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 25 september 2024

Alexander Ojanne

Bilaga

Bilaga - Boendeplan SoL och LSS 2024-2034, dnr KS 2024/668-1.2.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut godkänns delvis.
2. Att därutöver anföra.

Vi ser med oro på att underskottet av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende bedöms kvarstå under längre tid. Det är högst anmärkningsvärt att den rödgröna majoriteten i det läget väljer att gradvis försvåra för fristående aktörer att verka på marknaden. Det behövs både kommunala och fristående alternativ, dels för att säkerställa valfriheten för den enskilde men också för att säkra tillgången på bostäder.

Med det sagt så välkomnar vi socialnämndens förslag till förbättringsåtgärder som en del i det arbetet. Men det åligger den rödgröna majoriteten att möjliggöra för fristående aktörer att investera och bidra till att minska det nuvarande underskottet av bostäder, samt se till att de kommunala bolagen också bygger mer. Rådande ekonomiska läge som innebär avstannad byggtakt riskerar att slå hårt mot den här målgruppen. Det bör därför i boendeplanen tydligt framgå att både kommunala och fristående aktörer behövs för att säkerställa tillgången på bostäder.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose behovet hos personer som har behov av bostad med särskild service inom valfrihetssystemet. Det ökar också möjligheten att skapa variation i utbudet av bostäder och säkra att den geografiska placeringen av bostäder över hela staden ökar.

Målet med den stadsövergripande boendeplanen är att tillgodose behovet av bostäder med särskild service samt att minska antal icke verkställda beslut och antal placeringar utanför LOV avseende dessa bostäder. Boendeplanen för år 2024-2034 baseras på prognos framtagen av Sweco och stadsdelsnämndernas boendeplaner som tagits fram regionvis (västerort, innerstaden, västra söderort och östra söderort). Varje region har skrivit en gemensam boendeplan som godkänts av respektive stadsdelsnämnd. Det underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende som har funnits under lång tid bedöms kvarstå under de kommande åren till följd av långa byggprocesser och ett osäkert prognosläge. För att skapa bättre underlag för utbyggnation av bostäder med särskild service för barn och unga och stödboende för socialpsykiatriens målgrupp har dessa boendeformer inkluderats i boendeplanen från 2024.

I Stockholm stad finns sammanlagt 1 755 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL. Det är en ökning med 250 lägenheter från föregående år, 164 lägenheter avser stödboende och 59 platser avser bostad med särskild service för barn och unga LSS, dessa var inte medräknade i tidigare boendeplan. Under 2023 tillkom 19 nyproducerade lägenheter inom LSS, 13 lägenheter inom servicebostad och 6 lägenheter på gruppboende.

Inom en tioårsperiod planeras 12 lägenheter att avvecklas. I nuläget finns pågående projekt för 1 238 nya lägenheter vilket är en stor ökning från föregående år då antalet pågående projekt var 1 027 lägenheter. Det finns inga pågående projekt för bostad med särskild service för barn och unga LSS i Stockholms stad.

Såväl prognos framtagen av Sweco som stadsdelsnämndernas uppskattade behov av bostäder med särskild service, visar att stadens befintliga bostäder med särskild service tillsammans med pågående projekt inte kommer att vara tillräckligt för målgruppen och stadens behov medräknat de personer som idag bor i bostad med särskild service med individuella avtal utanför LOV. Exklusive stadens individuella avtal och om man räknar med att alla projekt byggs enligt planering är behovet sammantaget uppfyllt för att nå uppskattat behov år 2034 om 2 887 lägenheter. I förra årets boendeplan var differensen ett underskott på 56 lägenheter. Behovet av ytkrävande och friliggande gruppboende LSS, gruppboende SoL samt stödboende prognostiseras dock att kvarstå 2034.

För att regionerna ska kunna tillgodose behovet för alla personer med bedömt behov av bostad med särskild service har 559 individuella avtal tecknats för vuxna och 58 individuella avtal för barn tecknats med privata aktörer som inte anslutit sig till

stadens LOV. Av dem uppskattar stadsdelsnämnderna att 74 procent av vuxna personer och 67 procent av barn med individuella avtal skulle kunna bo i bostad med särskild service inom LOV om plats fanns. Anledningen att individuellt avtal tecknats är oftast platsbrist men också miljöfaktorer och särskilt anpassat stödbehov. Antal individuella avtal för vuxna har ökat från föregående år med 25 individuella avtal, om antalet individuella avtal för stödboende inte räknas med. Antalet individuella avtal för barn med behov av bostad med särskild service LSS har ökat med fyra avtal.

lakttagelser som framkommit under arbetet med Boendeplanen

Det underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende som har funnits under lång tid bedöms kvarstå under de kommande åren till följd av långa byggprocesser och ett osäkert prognosläge. Om alla projekt skulle kunna byggas enligt planering, inkluderat de mest osäkra projekten skulle behovet av lägenheter vara täckt med 35 lägenheter år 2033. En mer rimlig bedömning är att tillgången på boendeplatser tidigast kan vara täckt omkring år 2040.

För att på bästa sätt matcha personer i behov av bostad med särskild service och stödboende som står i kö till bostad eller är boende utanför LOV och vill flytta tillbaka till Stockholms stad behöver socialnämnden och stadsdelsnämnderna ha ett effektivt samarbete i förmedlingsprocessen. Det finns en farhåga att antalet tomma lägenheter i bostad med särskild service och stödboende kan komma att öka framöver, vilket kan ses vid jämförelse av siffrorna i årets boendeplan (43 lägenheter har stått tomma i mer än tre månader) med föregående år (27 lägenheter stod tomma i mer än tre månader). Orsaker till att lägenheter ibland står tomma i mer än tre månader är bland annat att det kan ta tid att tillsätta en ledig plats om den första brukaren som erbjuds platsen dröjer med att svara på erbjudandet och sedan tackar nej, att lägenheterna behöver renoveras samt förseningar med hyresavtal i samband med etablering av nya lägenheter.

Socialnämndens utredningar visar att servicebostad SoL behövs som ett boendeanternativ för socialpsykiatrins målgrupp och ett ersättningsystem för insatsen är inrättad. I nuläget finns inga pågående projekt för Servicebostad SoL.

Efterfrågan från stadsdelsregionerna av bostäder med särskild service med specifik inriktning är tydlig. För personer i behov av bostad med särskild service med specifik inriktning i miljöfaktorer eller kompetens är individuella avtal utanför valfriheten ofta det enda alternativet i nuläget.

För barn med funktionsnedsättning som behöver insatsen barnboende saknas idag boenden inom Stockholms stads geografiska gräns och det finns inte någon verksamhet i egen regi.

Kostnaden för individuella avtal fortsätter öka. Sammanlagda dygnskostnad för de individuella avtalen är 2 298 323 kronor per dygn för vuxna och barn med individuella avtal SoL och LSS och den sammanlagda dygnsersättningen är totalt 1 763 372 kronor. Skillnaden mellan dygnskostnad och dygnsersättning uppgår till

totalt 534 951 kronor per dygn vilket är en ökning från föregående år då skillnaden var 430 222 kronor.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2024 följande.

1. Socialnämnden godkänner boendeplanen 2024-2034.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Yvonne Fernell-Ingelström m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Boendeplanen kan konstatera att antalet lägenheter i bostad med särskild service kommer att öka under prognosperioden. Då det största antalet pågående projekt befinner sig i tidigt beslutsskede och svag ekonomisk tillväxt råder osäkerhet i prognosen kring antal bostäder med särskild service som kommer färdigställas enligt planering. Det är åttonde året i rad som staden tar fram en boendeplan för bostäder med särskild service SoL och LSS och det är angeläget att fortsätta följa utvecklingen. Förvaltningen har sedan tidigare iakttagit några förbättringsåtgärder som sammantaget skulle kunna öka platstillgången i bostad med särskild service vilka sammanfattas nedan:

- För att på bästa sätt matcha personer i behov av bostad behövs en nära planering med stadsdelsförvaltningarna utvecklas
- Verka för utbyggnad av bostad med särskild service SoL både grupp- och servicebostad
- Inrätta profilboende inom bostad med särskild service
- Starta bostad med särskild service för barn och unga inom kommungränsen i egen regi Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner boendeplanen 2024-2034.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Remissammanställningen

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att boendeplanen för perioden 2024- 2034 speglar stadens behov på ett bra sätt. Det är viktigt att insatser anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Stadsledningskontoret kan konstatera att antalet lägenheter i bostad med särskild service kommer att öka under prognosperioden. Då det största antalet pågående projekt befinner sig i tidigt beslutsskede och svag ekonomisk tillväxt råder osäkerhet i prognosen kring vilket antal bostäder med särskild service SoL och LSS-bostäder med särskild service som kommer färdigställas enligt planering.

Under arbetet med boendeplanen har flera iakttagelser framkommit. Bland annat behovet av att inrätta och definiera profilboende inom bostad med särskild service och att starta bostad med särskild service för barn och unga inom kommungränsen, i egen regi. Stadsledningskontoret anser att det är av stor vikt att planera för barnboenden och för bostäder med en specifik inriktning.

Socialnämnden har utrett förutsättningar för att starta bostad med särskild service för barn och unga LSS med i egen regi. Enligt boendeplan 2024 är 58 barn och unga placerade på bostad med särskild service på individuella avtal. Av dem bedömer stadsdelsnämnderna att 39 barn kunnat placeras inom stadens valfrihetssystem och geografiska område om plats fanns. Stadsledningskontoret anser att byggnation av bostäder med särskild service för barn och unga LSS behöver starta och fler markanvisningar behöver tilldelas bostäder med särskild service för barn. Behovet för barn är små enheter med eget rum, inte egna lägenheter. Den målgrupp där behovet är som störst är barn och unga barn med autism i kombination med psykisk ohälsa och social problematik. Nuvarande ersättningsnivåer täcker inte kostnaderna för bemanning då bostäder med särskild service för barn och unga behöver vara små med få barn. Stadsledningskontoret anser att ersättningsnivåerna och utformning och organisering av små enheter behöver utredas vidare.

Sweco fick våren 2024 i uppdrag att utreda behov, definition och ersättning för profilboenden inom LSS i Stockholms stad. Det finns i nuläget inga strukturella profilboenden i Stockholms stad men det finns boenden som profilerat sig och som tangerar att vara profilboenden. Utredningen visar att det finns ett behov av att inrätta profilboenden men att en utmaning kan vara det delegerade ansvaret till stadsdelsnämnderna och balansgången mellan behov av profil kontra närhet. Det kan finnas behov av specifika profilboenden i staden som helhet men inte inom varje stadsdelsnämnd. Till skillnad från definitionen av profilboenden inom äldreomsorgen, är utredningens analys att profilboenden inom LSS inte nödvändigtvis behöver rikta sig till personer med specifika funktionsnedsättningar, utan snarare bygga på de särskilda behov som vissa målgrupper har. Om staden ska införa profilboenden behövs det utredas ytterligare vilka målgrupper som kan vara relevanta för att

placeras på profilboenden. Däremot ser utredningen att flera aktörer, såväl från staden som från andra kommuner, samt från liknande utredningsuppdrag som utredaren har genomfört, särskilt lyfter målgrupperna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kombination med missbruk och annan samsjuklighet, äldre med traditionella funktionsnedsättningar, personer med utåtagerande beteende, personer med förvärvad hjärnskada samt yngre personer med demenssjukdomar som grupper med särskilda behov, varav dessa i dagsläget inte tenderar att tillgodoses på sedvanliga särskilda boenden. Stadsledningskontoret ser att inrättandet av profilboenden behöver utredas ytterligare utifrån bland annat organisering och ersättningsmodell för profilboenden samt att utreda och ta ställning kring huruvida profilboenden ska utgöra en del av valfriheten i staden enligt LOV, eller om LOU ska tillämpas.

Av boendeplanen framgår att ersättning vid tom plats för att behålla inriktning mot särskild målgrupp bör utredas vidare. Stadsledningskontoret instämmer i detta behov men anser att det bör utredas även inom andra verksamhetsområdes boenden med särskild inriktning såsom profilboenden inom äldreomsorgen.

Stadsledningskontoret vill också peka på vikten av att det finns en tydlig struktur för planering och matchning av bostäder med särskild service med en specifik inriktning så att behovet verkligen finns så att det inte uppstår tomma platser på grund av att det inte finns ett tillräckligt behov för målgruppen. Det är även av stor vikt att förmedlingsprocessen för stadens bostäder med särskild service effektiviseras och stadsledningskontoret ser positivt på det utvecklingsarbete som pågår.

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämndens framställan Boendeplan 2024-2034 godkänns med hänvisning till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Yvonne Fernell-Ingelström m.fl. (M)

Vi ser med oro på att underskottet av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende bedöms kvarstå under längre tid. Det är högst anmärkningsvärt att den rödgröna majoriteten i det läget väljer att gradvis försvåra för fristående aktörer att verka på marknaden. Det behövs både kommunala och fristående alternativ, dels för att säkerställa valfriheten för den enskilde men också för att säkra tillgången på bostäder. Med det sagt så välkomnar vi förvaltningens förslag till förbättringsåtgärder som en del i det arbetet. Men det åligger den rödgröna majoriteten att möjliggöra för fristående aktörer att investera och bidra till att minska det nuvarande underskottet av bostäder, samt se till att de kommunala bolagen också bygger mer. Rådande ekonomiska läge som innebär avstannad byggtakt riskerar att slå hårt mot den här målgruppen.